

# Femke Halsema luidt noodklok over geweld door verwarde personen: 'Laat ons niet de prijs betalen voor falend uitzettingsbeleid'

De Telegraaf.nl

20 jul 2024 05:30

Copyright 2024 Mediahuis Nederland BV All Rights Reserved



**Auteur:** Marijn Schrijver

**Rubriek:** BINNENLAND; FRONTPAGE

**Editie (gedrukte media):** De Telegraaf.nl

**Lengte:** 2129 woorden

## Body

Femke Halsema is deze week opnieuw geïnstalleerd als burgemeester van Amsterdam. Een stad zonder gebrek aan problemen en uitdagingen. Nu stijgen de incidenten met verwarde personen in schrikbarend tempo. Uit analyse van De Telegraaf lijkt er al bij vijf moorden sprake van verward gedrag. Na de politie luidt ook burgemeester Halsema de noodklok. Ze vraagt Den Haag om meer financiering voor de GGZ, een oplossing voor het 'falend uitzetbeleid' en aanpassing van de privacywet.

Door verwarde personen stijgt het aantal gewelddoden weer in de hoofdstad. Begin deze maand vermoordde een 22-jarige man zijn buurvrouw in de Hagenau in Amsterdam-Noord. Een paar weken eerder was het raak in de Jordaan. Incidenten met verward gedrag zijn aan de orde van de dag in haar stad, zegt een verontruste burgemeester. Ze maakt zich grote zorgen over de komende maanden en jaren.

Kwamen deze moorden uit het niets, of stonden de daders bekend als tikkende tijdbommen?

„Er zijn eigenlijk twee groepen mensen. Je hebt aan de ene kant het gruwelijke incident in de Jordaan, met iemand die in de buurt bekend stond om zijn verwarde en soms agressieve gedrag. Maar in de Hagenau ging het om iemand die volkomen onbekend was. Niemand wist dat daar iets aan de hand was, ook bewoners niet.”

Bewoners vroegen zich achteraf af waarom dit soort mensen überhaupt in hun buurt wonen.

„In de wijk waar Hagenau ligt, worden al sinds 2022 geen kwetsbare groepen meer geplaatst. Juist omdat de wijk zelf ook kwetsbaar is. In de Jordaan zitten ook veel mensen met psychische problemen. Die zijn ook vaak aangewezen op sociale woningbouw en komen dus in wijken terecht waar veel sociale woningbouw is.

Op het moment dat mensen geen woning hebben en zwerven over straat, verergeren de psychische en verslavingsproblemen nog eens heel snel. Wij hebben voor mensen die dringend een huis nodig hebben natuurlijk urgentieverklaringen. Die kunnen ertoe leiden dat mensen geconcentreerd komen te wonen. Dat is heel problematisch. Dat erkennen wij ook.”

Waarom gebeurt dat dan nog?

„Omdat er geen alternatief is op dit moment. We hebben geen andere plekken. Je moet mensen ergens plaatsen. Wij zien ook dat de grens daar echt in zicht is. Dat er soms mensen wonen op plekken die inderdaad beter elders opgevangen hadden kunnen worden.

Er komt een aantal dingen bij elkaar. De langdurige bezuiniging op de specialistische GGZ voor mensen met de ernstigste psychische problemen, die daardoor veel te laat hulp krijgen. Vervolgens wordt het een probleem van de gemeente, de politie en daarmee van mij.

Het tweede wat hier doorheen speelt, is de vermaatschappelijking van de zorg. De gedachte dat mensen moeten kunnen meedoen in de samenleving. Niet opgesloten zitten in de bossen voor hun hele leven. Op zichzelf een mooie gedachte. Maar dat kan natuurlijk alleen maar als mensen voldoende zorg en begeleiding krijgen. Daar wringt het. We moeten wel degelijk nadenken over waar en hoe mensen, die een gevaar voor zichzelf en anderen opleveren, kunnen wonen.”

Wat heeft u in gedachten?

„Dat vind ik ingewikkeld. Dat is ook echt aan experts. Ik kan alleen zeggen wat ik niet goed vind. En dat is dat mensen in een portiek komen te wonen, zoals bijvoorbeeld in Hagenau, waar bewoners al voldoende sores hebben. Die kunnen dit er vaak niet bij hebben.”

De terugkeer van een inrichting in het bos zou dan tot de mogelijkheden moeten behoren?

„Niet voor niets veranderde de psychiatrie in de jaren zestig en zeventig nadat decennia dwang en geweld werden gebruikt bij mensen die hulp nodig hadden. Daar is de vermaatschappelijking een reactie op geweest. Mensen werden mishandeld en gekneveld, terwijl zij eigenlijk beschermd moesten worden. Dat neemt niet weg dat je wel degelijk bij

sommige mensen moet denken aan betere collectieve voorzieningen, waarin mensen met lichte drang kunnen worden opgenomen, beschermd en behandeld.”

U komt met maatregelen. Welke zijn die?

„Een aantal dingen. We willen met de GGD, GGZ, de gemeente en politie op individueel niveau veel beter samenwerken dan nu vaak het geval is. Je hoort iets en dan ga je er samen op af. Zorgen dat er geen gaten meer in het net van hulp kunnen ontstaan.

De hulp is te gefragmenteerd. Als ik op de bewonersavond van Hagenau ben, dan worden er te veel telefoonnummers genoemd. Ik wil één nummer waar mensen naartoe kunnen bellen en onmiddellijk serieus genomen worden. Dat moet sneller, makkelijker, toegankelijker. Ook daar zijn wij druk mee bezig.”

Dat ging nog mis in de Jordaan. Uren voor het drama kwam een melding van bewoners bij de verkeerde wijkagent terecht. Had die dag anders kunnen aflopen met één nummer waar mensen direct serieus worden genomen?

„Deze zaak is nog onderwerp van onderzoek, daar wil ik een beetje terughoudend in zijn. Wij laten nu ook onafhankelijk onderzoek doen naar de Robert Scottstraat (in Amsterdam-West stak een bewoner in augustus vorig jaar twee onderbuurmannen neer, waarvan één overleed, red.). Dat ging om iemand die waarschijnlijk al twintig jaar in beeld was bij allerlei zorginstanties, maar toch door het net viel.

We kunnen vaststellen dat hulpinstanties daar langs elkaar heen hebben gewerkt. Dat mensen van het kastje naar de muur werden gestuurd. Ook de familie van de dader, die al heel erg lang aan de bel trok en onvoldoende hulp kreeg.

Soms was hij in Amsterdam, soms in een andere stad. Er zit ook hier een probleem in de privacywetgeving, waardoor niet alle instanties over dezelfde informatie kunnen beschikken. En ik niet de burgemeester in een naburige stad kan bellen en kan zeggen: er komt nou iemand jouw stad binnen, waarvan ik weet dat hij gevaarlijk is en let daar op. Daarvoor zal de landelijke privacywetgeving moeten veranderen.”

Er zijn ook mensen die niet op de radar kunnen staan. U zei vorige week nog dat zolang het uitzetbeleid niet verbetert, u met een probleem zit.

„Wij hebben naar schatting 500 ongedocumenteerden in onze stad die bij ons bekend zijn. Het zijn er natuurlijk nog veel meer. Op het moment dat deze mensen geen dak boven hun hoofd hebben, dan kun je op de vingers van een hand natellen dat hun psychische en sociale problemen heel snel verergeren. Ik wil niet zeggen dat mensen die uitgeprocedeerd zijn, hier mogen blijven. Ik zeg alleen wel tegen de Rijksoverheid: zorg dan dat je beleid goed is. Wij zijn als gemeente niet de partij die uitzet. Dat doet het Rijk.”

Het komt bijna als een pleidooi over voor strenger uitzetbeleid.

„Op het moment dat minister Marjolein Faber en anderen er niet in slagen om ervoor te zorgen dat mensen daadwerkelijk worden uitgezet, laat dan gemeentes niet in de steek. Laat het niet zo zijn dat wij de prijs betalen voor het falend uitzettingsbeleid. Laat deze mensen niet hier over straat zwerven.”

De Rijksoverheid wil die bed-bad-broodregeling niet meer. Amsterdam wel. Krijg je dan geen aanzuigende werking?

„Dat geloof ik niet. Wij vinden niet dat al die mensen hier mogen blijven, maar wij moeten een oplossing vinden voor een probleem dat de Rijksoverheid laat bestaan. Het is heel eenvoudig. Het hoort zo te zijn dat als iemand uitgeprocedeerd is, die naar de vreemdelingenbewaring gaat met het zicht op uitzetting. Wij zijn hier gewoon pleisters aan het plakken.”

U bent criminoloog. Heeft u een educated guess over de toename van verward gedrag?

„Dat meer mensen psychische problemen hebben dan in het verleden, is een aanname die je niet kan doen. Dat kan stabiel zijn. Wat ik wel kan vaststellen, is dat je gewoon meer mensen op straat ziet met deze problemen. En dat daarbij ook steeds vaker de politie ter plaatse komt omdat mensen gewelddadig zijn. Tegelijkertijd hebben we te maken met enorme politieschaarste die al tien, vijftien jaar niet wordt opgelost.”

Ik heb gekeken in het hoofdlijnenakkoord en zie 300 miljoen euro meer voor politie, justitie en veiligheidsdiensten. De bezuiniging op de jeugdzorg van 500 miljoen vervalft. Er gaat een miljard meer naar woningbouw en de daklozenopvang wordt gecompenseerd voor de btw-verhoging. Kortom, een akkoord waar links Nederland zijn vingers bij afluikt?

„De 300 miljoen is bedoeld voor nationale veiligheid. Het is een veel lager bedrag dan de politie aangaf nodig te hebben. En het kan zijn dat dit kabinet besluit dat het naar grensbewaking gaat. Ik zou er echt heel hard voor willen pleiten om met name de politie in de wijken te versterken. Zij zijn de ogen en oren.

Het wegvallen van de bezuiniging op de jeugdzorg is iets heel anders dan een investering. De jeugdzorg kent verschrikkelijke wachtlijsten. We kennen verhalen van jongeren van 18 of iets jonger nog, die suïcidaal zijn en eindelijk op een wachtlijst worden geplaatst. Dat is gewoon ronduit onbeschaafd. Dat kan écht, écht niet. Het terugdringen van de wachtlijsten moet voorrang krijgen. Dat betekent investeren.

Ik zit hier als bestuurder van een stad, die vindt dat die zelf verantwoordelijkheid heeft. Maar ik doe wel een appèl op dit kabinet: zorg dat je de geestelijke gezondheidszorg echt heel serieus gaat nemen. Je ziet dat met name de specialistische zorg steeds minder aandacht krijgt. Naar verhouding gaat er eigenlijk meer geld naar yogamoeders met een lichte depressie, dan naar mensen met echt heel ernstige psychiatrische aandoeningen die dringend hulp nodig hebben.”

Verschillende populaire harddrugs kunnen de kans op een psychose vergroten. Toch pleitte u deze week weer voor regulering.

„Ik pleit voor marktordening, nu hebben zware criminelen monopolies. We zien dat juist in landen waar de repressie het grootst is, waar ook gebruikers opgejaagd worden, de meeste mensen doodgaan aan drugs. Daar worden de meeste mensen gek van drugs. Dus pleit ik voor betere preventie. Veel meer aandacht voor harm reduction. Het idee dat je gebruik ontmoedigt door het strafrecht erop te zetten, is onzin. Maar natuurlijk moet je met name jongeren waarschuwen voor misbruik van genotsmiddelen. En dat doen wij ook.”

U wil maatregelen van bijvoorbeeld minister Faber. Dan helpt het wel als wethouder Rutger Groot Wassink zijn telefoon opneemt als zij belt.

„Zeker, dat heeft hij zelf ook al aangegeven.”

Klopt het dat u daarop aandrong?

„Nee hoor, hij heeft zelf zijn standpunt buitengewoon goed verhelderd.”

Ik ben toch wel benieuwd wat u ervan vond.

„Dat snap ik.” Halsema lacht. „Maar volgens mij heeft hij het zelf prima gedaan.”

Dus berichten dat u not amused was...

„Geen idee.”

U noemde de toename van dakloze buitenslapers. Ondertussen heeft u te maken met een gemeenteraad die onlangs besloot dat bankjes geen middenleuningen meer mogen hebben, want dat is 'vijandige architectuur' en dan kunnen daklozen er niet op slapen. Werkt dat niet averechts?

„De oplossing hiervoor is natuurlijk voldoende opvang. Amsterdam heeft heel veel opvang en krijgt vervolgens het verwijt dat er magneetwerking zou zijn. Maar opvang is het antwoord. Net zoals het ledigen van de woningnood.”

Die links-progressieve gemeenteraad wil juist op leefbaarheids- en veiligheidsthema's weleens dwarsliggen. Die blokkeerde bijvoorbeeld de invoering van het i-criterium, dat bezoekers niet meer de coffeeshop in mogen. Beperkt dat u?

„Nee. Ik ben het niet in alle opzichten met de gemeenteraad eens. Soms kan ik met de driehoek daarin gewoon mijn eigen beslissingen nemen. Soms heeft de gemeenteraad het laatste woord. Maar ik ben eigenlijk vooral blij met een gemeenteraad die bereid is om te investeren in criminaliteitspreventie. Want dat wordt hier in Amsterdam op grote schaal gedaan.”

De Financial Times kwalificeerde u deze week als een centrupoliticus, terwijl u vaak gezien wordt als hoofdverantwoordelijke voor allerlei gekke, linkse dingen in Amsterdam. Van autoluwe wegblokkades tot inclusieve poppetjes op stoplichten. Frustreert dat soms ook?

„Ik ben een zichtbaar en tastbaar symbool in deze stad. Veel mensen kennen mij. Dan snap ik heel erg goed dat mensen ook al het beleid waartoe het college en de gemeenteraad besluit, aan mij verbinden. Dat hoort er gewoon bij. Dat kan ik met gemak dragen.

Natuurlijk zijn er soms wel gekkigheden. Ik herinner me iets rond het paard van Sinterklaas (Halsema voorkwam ternauwernood dat die door GL en PvdD uit de hoofdstad werd verbannen, red.). Af en toe vind ik het nodig om me te laten horen. En soms denk ik, ik doe er even het zwijgen toe.

Maar over het algemeen denk ik dat Amsterdam, in vergelijking met andere Europese hoofdsteden, een relatief veilige stad is. Die nog altijd een laag moordcijfer kent, waarbij de criminaliteit naar verhouding laag is. Alleen zien we de problemen van armoede en dakloosheid wel heel erg toenemen. Voor een deel staan we zelf aan de lat. Voor een deel doe ik echt een appel op de partijen die nu het regeerprogramma schrijven. Zorg dat gemeenten voldoende middelen en bevoegdheden hebben om sociale problemen te keren. Zoals die met psychiatrische patiënten.”

## Classification

### Onderwerp:

Regional + Local Governments (100%), Police Forces (99%), Psychiatry (98%), Child Care (75%), Mental Health (75%), Social Assistance + Welfare (75%), Government Departments + Authorities (74%), Health Care Regulation + Policy (74%)

**Laaddatum:** 20 jul 2024 06:03



[Over](#) [Privacybeleid](#) [Cookiebeleid](#)

[Algemene voorwaarden](#) [Afmelden](#)



Copyright © 2024 LexisNexis®